

„Utálok az egész 20. századot” – mondhatná Nagy Ferót idézve *A rockdíler* főhős-elbeszélője, de az ő részéről az állítás egyrészt nem lenne egészen pontos, hiszen nemcsak a 20., hanem a 21. századot is kimondhatatlanul

84 Reichert Gábor

KIS MAGYAR ROCKOGRÁFIA

Faludi Ádám: *A rockdíler*

utálja, másrészt pedig nem is biztos, hogy hajlandó lenne a szájára venni az említett dalszöveget, mert elképzelhető, hogy magát Nagy Ferót sem kedveli különösebben – a regényben olvastak alapján legalábbis

ezen sem csodálkozhatnánk. A Beatricéről ugyan nem esik szó Faludi Ádám legújabb könyvében, de a magyar és az egyetemes rocktörténelem egyéb nagyjai rendre előkerülnek a szövegben: *A rockdíler* nem elsősorban a fordultatos cselekménytől, a kidolgozott karakterektől vagy a narrációs truvájoktól marad emlékezetes, hanem a „rockdíler-életérzés” roppant bőbeszédű megfogalmazásától, amibe szinte bármi és bárminek az ellenkezője beletartozhat. (Egyébként érdemes ellátogatni a szerző honlapjára, ahol olvasás közben a sűrűn emlegetett Rolling Stones-, The Who-, Beatles-, Hendrix-, stb.-számok a szöveg megfelelő helyére beágyazva meg is hallgathatók.)

Mit is csinál az igazi rockdíler? „Rockkal kereskedtem haszonkulcs nélkül. *Rokkereskedő* voltam, azaz inkább rockterjesztő. Rockhintő. Terítettem a rockot, mint földműves szántás előtt a gyönyörűséges istállótrágyát a földjére, ám se a zenéről, se a kifejezés eredetéről nem volt szó, inkább az élet szemléletéről, a szemlélet módjáról, esetleg a cukorspárga természetéről, vagy az uborkasaláta élvezetének jelentőségéről. Most sincs másról szó. A rock csak egy kód a szélesség, hosszúság és a tágasság jelen idejű megnevezésére. Száguldozás a pillanatnyi végtelenben, magadban belül és magadon kívül. Utóbbi esetben a centrifugális erőhöz fohászkodva.” A rock tehát hősünk számára nem pusztán egy zenei irányzatot jelent, hanem mindazt, amit a műfaj képviselt a „régii szép időkben”, és – szerinte – ma is képviselnie kellene: a konvenciók elleni lázadást, a konzumkultúra elítélését, a gondolkodás és az életvezetés szabadságának dühös követelését. Emberünk mást sem tesz csaknem félezer oldalon keresztül, mint hogy megpróbál bennünket beavtatni ennek a gondolkodásmódnak a rejtelmeibe, de mintha maga is sejténé, hogy rajta és esetleg néhány másik rockdíleren kívül senki nem fogja érteni, hogy miről is magyaráz. Ennek jegyében meg sem próbál mindenki számára érthetően fogalmazni: mintha egy közeli cimborájának mesélne, szövege tele van kódszerű megnevezésekkel, szójátékokkal, amelyeket néha egyből meg tudunk fejteni, néha viszont egy pillanatra meg kell állnunk az

olvasásban, hogy képbe kerüljünk. Lássuk például a 120. oldalról a következő mondatot, amely a Rolling Stones jelentőségét igyekszik hangsúlyozni: „Se a Vörös Október Hullagvárhoz, se a Berlini Falhoz, se a Rákosi viperaéhoz, se Gagyí Úrhoz és Gagyiné Asszonyához nincs köze.” A felsoroltak közül egyedül talán a berlini fal szimbolikája nem szorul további ma- 85 gyarázatra, a többi tétel viszont csak a regényben korábban elhangzottak ismeretében nyeri el jelentését. Így érthetjük meg, hogy az elbeszélő a Vörös Október Hullagvár tulajdonnével a Szovjetuniót jelöli; hogy a Rákosi vipera megnevezés egy képtelen '50-es évekbeli történetre – rajta keresztül pedig annak főszereplőjére – utal, amikor az ismert hullófajt politikai okokból, az egykori pártfőtitkárra való tekintettel kellett parlagi vipera-ra átkeresztelni; hogy Gagyí Úr és Gagyiné Asszonyág a Kádár-korszak átlagos magyar állampolgárának szimbolikus neve. És ha már Kádár-korszak: a rendszerváltás előtti Magyarország Faludinál Kádár-medence vagy Népi Demokratikus Idiotizmus, vezetői a Csermanek-rend tagjai, a korszak hivatalos kultúrájának összefoglaló neve (így, egybeírva) Márminálunkbabám... Elbeszélőnk összetett, számtalanféle egyéb jelentésárnyalattal, említésre méltó aspektussal rendelkező fogalmakat próbál egy-egy kifejezésbe sűríteni, ami hol szellemes, hol inkább bántó leegyszerűsítésnek hat – narrációs fogásként viszont kétségkívül egyedi megoldással van dolgunk. A regény végére egészen belelendülünk a kódfejtésbe: mint Tandori *Koppár Köldüsében*, ahol egy egész kötet végigolvasásával tanulhatunk bele a költő által megalkotott, széttroncsolt nyelvbe, itt is jóval könnyebben zajlik a befogadás folyamata, amikor több száz oldal után végre hozzá tudunk idomulni az elbeszélés furcsa logikájához és jelhasználatához.

Hol és mikor játszódik *A rockdílér*? A kérdés első felére nem adhatunk egyértelmű választ: mintha itt-ott felfedezhetőek lennének az ezredforduló Tatabányájának pillanatképei – bár talán csak azért mondom ezt, mert a szerző földijeként próbálok valahová kötni az elhangzottakat –, a földrajzi hely pontos meghatározására azonban nem történik kísérlet. Más a helyzet az időbeli határokkal: a cselekmény napra pontosan 2002. június 28-án, John Entwistle (a The Who egykori basszusgitárosa) halálának másnapján veszi kezdetét, fontos dátuma augusztus 2-a – Iggy Pop fellépésének napja a 2002-es Sziget Fesztiválon –, majd a történet „levezetése” ugyanennek az évnek a novemberéig tart. Főhősünk mindennapjait az említett koncertre való készülődésen kívül nem sok minden tagolja, hiszen nincs is semmi, amiért szerinte érdemes lenne túl nagy erőfeszítést tennie: testvérét elvesztette, legjobb barátját, Somot évek óta nem látta, anyagi helyzete viszonylag stabil – jut söre, borra, kajára –, új otthonát éppen kezdi megszeretni, és bár képbe kerül egy fiatal lány, eleinte érte sem töri magát

különösebben. Ideje nagy részét ön maga szórakoztatásával, az elmúlt nagy idők fölötti merengéssel tölti, a regény így javarészt rövid (átlagosan egy-két oldalas), ironikus traktátusokból épül fel, amelyek között nem minden esetben érdemes összefüggést keresnünk. *A rockdíler* leginkább egy 86 örökifjú – vagy inkább az örökifjúság képzetéhez minden ennek ellentmondó tény dacára ragaszkodó – rocker füveskönyveként olvasható, ennek megfelelően pedig nem érdemes a benne felhalmozott bölcseségekből egyszerre túl nagy dózist magunkhoz vennünk. Nem azért, mintha nem lennének önmagukban is szórakoztatók és/vagy elgondolkodtatók ezek a bekezdések, hanem inkább azért, mert annyira egy tőről fakadó gondolatmenetek követik egymást a könyvben, hogy egy ültő helyünkben olvasva könnyen zavaróvá válhat a repetitívitásuk. Valamivel szigorúbb szerkesztéssel feszebbé válhatott volna a kötet felépítése, de persze azt is látnunk kell, hogy a bőbeszédűség, a „szétbeszélés” fontos eljárása Faludi prózájának, amely ezt evidenciában tartó olvasási stratégiát igényel.

A rockdíler egy letűnően lévő, sokak számára jelentőségét veszített életérzés apológiájaként, enciklopédikus összegzéseként olvasható. Viszont, ahogy az a nagy enciklopédiáknál lenni szokott, a korpusz itt is jóval korábban lezárult, mint ahogy feldolgozva napvilágra kerülhetett volna: elbeszélőnk 2002-ből szól hozzánk, *akkor* érzi magát teljesen gyökértelesen és *akkor* látja kilátástalannak a helyzetet a Népi Demokratizmus Idiotizmustól való végleges megszabadulásra. Ahogy barátja, Luxi fogalmaz: „Lehet, hogy kár erőlködni, és be kell ismerni, nem lesz tovább. Nem lesz folytatás, beköltözünk a Húsvárosba a Bélgépek közé, vagy inkább ők nyitják ránk a Húsáruházaikat, győz a Testek Forradalma. Hetven után egyszerűen negyedére csökkent a fordulatszám, és hiába dolgoztak ész nélkül a szerelők a gépezeten, többé nem pörgött fel. Szereltek, szereltek a szerelők, aztán bedühödtek, szétrúgták a Berliini Falat, visszazavarták a Béke Hadseregét a Birodalmi Anyjába. Túl későn ahhoz, hogy a közben összejött maradandó agykárosodással bármit is kezdhettek volna. Nem elég, hogy semmi sem valódi, ráadásul minden hamisítvány.”

Nem szeretnék a szereplők nevében beszélni, de valószínűleg ők is úgy gondolnák, hogy a helyzet azóta csak még tovább romlott – szívesen elolvassám erre vonatkozó fejtegetéseiket is. (*Magyar Napló – Tatabánya Alkotó Művészeiért Közalapítvány, Tatabánya, 2013*)